

KAČIĆEV FRANJEVAČKI SAMOSTAN U SUMARTINU NA BRAČU PREMA LJETOPISU FRA ANDRIJE STANIČIĆA 1758. G.

Davor Domančić

UDK 726.7 (497.5 Sumartin) (083.9) (093) 1
Izvorni znanstveni rad
Davor Domančić
Split, Mihanovićeveva 3

Autor donosi opis franjevačkog samostana u Sumartinu na Braču prema ljetopisu fra Andrije Staničića iz 1758. Tu je opisan dolazak stanovnika Sumartina u 1645. godini, kada su stigli zajedno s franjevcima u bijegu pred Turcima. Vrijednost se tog samostana cijeni po tome što ga je projektirao i započeo graditi fra Andrija Kačić Miošić. Današnji oblik zgrade samostana pokazuje da je sve izvedeno prema tom očuvanom nacrtu, a izgled zgrade ima sve odlike onodobne barokne gradnje u Dalmaciji.

Na ulazu u sumartinski samostan franjevci su postavili 1878. godine spomen-ploču na kojoj su biranim riječima i u raskošnom ukrasu označili da ga je sagradio fra Andrija Kačić Miošić, proslavljeni narodni pjesnik. To je bilo u povodu 118. obljetnice njegove smrti.¹ O gradnji samostana, sve od početka kad mu je temelje udario sam Kačić, pisao je u svom ljetopisu fra Andrija Staničić 1758. godine opisavši i sve ono što su njegovi nasljednici napravili do dovršenja građevine, kao i sve najvažnije događaje što su se zbili od doseljenja novih stanovnika u Sumartin s obližnjeg kopna koji su bježali pred navalama Turaka pod vodstvom franjevac. Oni su s franjevcima dijelili i dobro i zlo, te im pomogli da podignu crkvu i samostan na tom gornjem dijelu Brača.²

Staničić je pisao ljetopis sumartinskog samostana na osnovi tada postojećih dokumenata, ali je i posredno svjedočio svim tim događajima doseljenja koristeći se svježim sjećanjima tada starijeg tamošnjeg svijeta, a i sam je živio u vrijeme turske opasnosti u ovim krajevima.

Stanovnici s obližnjeg kopna došli su u Sumartin 1645. godine, na početku Kandijskog rata (1645.-1669.), kada su obližnji otoci pod mletačkom vlašću - Brač, Hvar, Vis i Korčula - bili sigurni od turskih napada. Toj je skupini pridošlica bio

¹ J. A. Soldo, Samostan i župa svetog Martina, »Sumartin« - zbornik radova, Sumartin - Split 1992., 167. U tekstu je natpisa pogreška, umjesto CLXIII treba biti CXVIII.

² Ljetopis fra Andrije Staničića iz Basta 1758., rukopis u arhivu franjevačkog samostanu u Sumartinu.

na čelu tadašnji gvardijan makarskog samostana fra Petar Kumbat (Kubat). On ih je doveo u uvalu sv. Martina, između uvale Radonje i rta koji se zvao Sitno, te Jame. U opisu se tog mjesta posebno ističe da je bilo pusto i zaraslo gustom šumom i šikarjem, kamenito i neplodno.³

Na tom su mjestu doseljenici dobili 1646. godine dopuštenje od mletačke vlasti da mogu nastaviti, pa su na tom prostoru nastojali urediti svoje stanovanje, stvarajući u isto vrijeme pogodnosti i za boravak franjevac s kojima su zajedno došli. Oni su sa sobom donijeli i crkvene potrepštine. Spominje se svetohranište i pixida, pa su iznašli i pogodno mjesto za izgradnju crkve i redovničkog stana, odabrali su ga na položaju porušene male crkve »grčkih odlika«: *una Muracca di Anticaglia a costume Greco, che pareva una Capelletta*. Sagradili su oltar i postavili svetohranište te dogradili crkvu. Poslije su sagradili još dva oltara i grobnice unutar crkve i izvan nje. Uz to su sagradili i redovnički stan na kat.⁴

Novi su stanovnici na svoj zahtjev dobili 28. kolovoza 1691. dopuštenje od hvarskog biskupa da tu mogu trajno čuvati svetohranište, što je potvrdio i tadašnji mletački providur Vincenzo Semittecolo, upravitelj za područje Makarske, Vrgorca i Primorja. Oni su, koji mjesec prije, 27. travnja iste godine, tu crkvu dali na trajnu uporabu redovnicima, spominjući ih uvijek kao svoje dobročinitelje. Ujedno su se obvezali da će, prema svojim mogućnostima, trajno milostinjama pomagati svoje redovnike, davati ulje za viseći svijećnjak i vosak za svijeće.⁵

Sve je to očit dokaz da su oni u to vrijeme na tome mjestu zatekli ruševinu male crkve koja je svojim titularom dala naziv tome mjestu, onda sv. Martin, a poslije Sumartin. Naznaku »a costume Greco« za tu crkvicu treba protumačiti da je za njih izgledom odavala veliku starinu, ili pak oblikom građevine koja je bila neobična za tadašnji način gradnje crkava. Prema tome, može se s velikom sigurnošću ustvrditi da se radilo o ranosrednjovjekovnoj crkvi kakvih ima 14 sačuvanih na Braču, od kojih je Sumartinu najbliža ona sv. Nikole s kupolom.

Od te se godine istakao redovnički starješina fra Matij Juranović (1691.-1702.) iz Imotskog koji je toj redovničkoj zajednici na tome mjestu priskrbio imanja i unaprijedio njihovo življenje.

Za to je vrijeme slikovit iskaz fra Tome Franića, laika u zaostroškom samostanu, gdje se 1706. zatekao kao đak naš kroničar fra Andrija Staničić. Taj mu je devedesetogodišnjak sa suznim očima pričao o življenju u vrijeme turskih provala. »Drago dijete, i sad je rat, ali se sada ne doživljava tolika nevolja, glad, patnje ni progoni koliko je toga bilo za Kandijskog rata. U ono se vrijeme bježalo po brdima, skrivalo po pećinama, a mnogo mi se puta dogodilo da sam morao s redovnicima podijeliti jednu pogaču, ni od pšenice, niti ječma nego od čista sirka, ne da se nasitim već samo da uzdržim život, za samo življenje.« Stoga, zaključuje kroničar, onodobni su se redovnici odlučili napustiti svoju postojbinu i izložiti se »gladi, žeđi i golotinji« i nastaniti se na mjestu sigurnom od turskog barbarstva.⁶

Kroničar spominje da je među došljacima bilo i hajduka koji su hajdukovali na kopnu. Oni su stoga ostali na vrhu Brača, kao i oni u Sućurju na obližnjem

³ Isto, 2.

⁴ Isto, 3.

⁵ Isto, 5.

⁶ Isto, 7.

⁵ Isto, 6.

⁶ Isto, 12-13.

Pogled na franjevački samostan u Sumartinu

Hvaru, u neposrednoj blizini kopna tek sad udaljenog brodicom, da bi mogli povremeno tamo odlaziti i donositi plijen. Spominje da su bili ratnički nastrojeni i da su u svoje pljačkaške pohode odlazili svakih petnaestak dana jer drukčije nisu mogli živjeti.⁷

Nova je crkva najvjerojatnije sagrađena početkom 18. stoljeća. Staru je kapelu porušio fra Matij Juranović i s njom sve ostatke one »grčkih odlika«, a onda je Sumartinjanin fra Šimun Aničić (1702.-1704.) podigao novu uz pomoć mještana. Crkva je bila pod upravom župe Gornjega Humca kao kapelanija sve do 26. veljače 1714. godine, kada je hvarski biskup Rajmund Asperti franjevačku crkvu sv. Martina uzdigao na župsku. Prvi je župnik bio fra Franjo Borojević sve do 1738. godine, kad ga je naslijedio fra Grga Stipičić. Taj posljednji starješina dobio je kao prvi naziv gvardijana samostana.⁸

Gradnja se izvodila od milodara Sumartinjana koji su pridonijeli i nabavi crkvenih predmeta. Tako je bratovština sv. Sakramenta nabavila jedno zvono i mjedeni viseći svijećnjak pred oltarom sv. Ante. Uz taj je oltar, ta bratovština bila vezana, kako se spominje 1691. godine, a bratimi izjavljuju da namjeravaju tom svecu podići i posebnu kapelu. Spominje se i oltar sv. Mihovila kojemu je Katarina Staničić darovala mjedeni svijećnjak za »svoju dušu i njezine pokojnike«. Srebrnu

⁷ Isto, 6.

⁸ Isto, 12-13.

je pokaznicu darovao Matij Antulović »za ljubav Božju«, kako je navedeno u kronici. Za vremena fra Matija Juranovića spominje se nekoliko misnica, albi, oltarnih stolnjaka i visećih svijećnjaka, četiri velika moćnika, mjedeni svijećnjaci srebrni kalež s patenom, malo zvono na zvoniku, najvjerojatnije ono sačuvano iz 1695. godine s likom sv. Martina, veliko raspelo, krsni zdenac i pilo za svetu vodu.⁹

Srebrna pokaznica iz 17. st.

Zvono iz 1695. godine

Nakon što je sagrađena crkva, razmišljalo se i o gradnji samostana za udobniji boravak redovnika. Tu je nakanu pokrenuo fra Andrija Kačić Miošić kad je nastupio 1747. godine kao gvardijan sumartinskog samostana, došavši u tu zajednicu dvije godine prije.¹⁰ Očito je u Sumartin došao pun znanja, žara i pronicljivosti nakon studija filozofije i teologije u Budimu i Osijeku, a studirao je vjerojatno i u Italiji. Imenovan je profesorom filozofije i moralke u franjevačkom samostanu u Zaostrogu i Šibeniku, s položenim ispitom generalnog profesora teologije u Mlecima, te konačno stekao časni naslov »jubilarnog lektora«.¹¹

Samostan u Sumartinu počeo je podizati tek s jednim cekinom, kako je zapisano, ali očito s velikim žarom, pa je u dvije godine svoje uprave sagrađio dva krila zidova u visini od četiri lakta i dužini od 38 lakata od predviđena 52. Sazidao je u klaku groblje, podigao kuhinju pokrivši je kamenim pločama.

Međutim, sačuvao se u samostanu prostoručni nacrt predviđene izgradnje samostana na kojem su označene sve pojedinosti i mjere otvora. Prikazan je u

⁹ Isto, 7-8.

¹⁰ Isto, 14.

¹¹ *Fra Andrija Kačić Miošić*, Razgovor ugodni naroda slovinskog, Split 1983., 12.

prizemlju tloris rasporeda prostorija, vrata i prozora koji odgovara današnjem stanju samostana, iako je prikazan zrcalno okrenut. U svim je pojedinostima opisan raspored korištenja prostora s visokim razborom razmještaja, od onoga gospodarskog dijela sa spremištima, što je osnova življenja jedne redovničke zajednice, do stanovanja i blagovanja.¹²

Očito je fra Andrija Kačić Miošić zamislio takav način izgradnje, što potvrđuje na početku spomenuti natpis na ulazu u samostan i tradicija o tome do današnjih dana, iako se dovršetak izgradnje protegao do 1763. godine, kada se za upravljanja fra Ivana Čovića spominje postavljanje oluka i krova.

Stoga se sačuvani nacrt i opis pojedinosti rasporeda odnosi na fra Andrijino djelo, a to odgovara ostvarenoj izgradnji, po čemu se mora utvrditi da je zgrada sumartinskog samostana njegova zamisao, a po tome i njegovo djelo.

On je tu svoju skicu poslao u Mletke Francescu Pezzaniju, trgovcu knjiga, očito svom poznaniku, koji se bavio, kao i njegov otac Nikola, i tiskanjem knjiga.¹³ A u Mlecima je Kačić Miošić bio ne samo radi školovanja nego i zbog tiskanja svojih knjiga, pa je očito bio povezan s tamošnjim tiskarima, možda i prijateljstvom. Može se gotovo sa sigurnošću reći da mu je Pezzana morao naći arhitekta koji mu je trebao pretočiti želje u pravi nacrt za izgradnju samostana, koji se možda još negdje krije. To sve pokazuje Kačićevu ozbiljnost prema gradnji tog samostana i želju da bude izveden u standardima gradnje i stilskog sloga tog vremena.

Glavni je ulaz u samostan smjestio na južno pročelje. Ukrašen je tih vrata istaknut i monumentalno, sa svim odlikama baroknog sloga, koje se prate u izgradnji tog vremena u Dalmaciji. Profilirani nadvratnik ima zaobljeni umetak s biljnim ukrasom na krajevima i u sredini, a na podanku dovratnika cvjetni ukras i stilizirani dijamantni šiljak u četvorini, bitni motiv na dovratnicima 18. stoljeća. Zaobljeni je štap uz unutrašnji rub okvira vrata gotički motiv koji je u našim krajevima često ostao u baroknom ukrašavanju.

Iz tog se ulaza neposredno ulazi u unutrašnji raspored prizemlja, kao i na sačuvanom nacrtu, pa se tako danas desno, prema istoku, ulazi u gospodarski dio, a lijevo u stambene prostorije. Ono što se u tom rasporedu posebno zapaža i ističe jest smještaj gospodarskog dijela na samom ulazu, po položaju na razini jednakog vrednovanja prostora stanovanja s onim gospodarstva, odnosno mjesta čuvanja namirnica za život zajednice.

Gospodarski je prostor podijeljen prema namjeni, a ulazi su povučeni i zaklonjeni s pročelnog zida hodnika u posebnom malom prolazu koji je predviđen da bude zatvoren. Svaki prostor ima svoj zaseban ulaz. Četiri su prostora redom raspoređena: za smještaj žitarica, prostor u kojem se nalazi krušna peć, onaj u kojemu je smješteno brašno i u kojem se mijesi kruh, te posljednji gdje se sprema sir, vuna, maslac i ulje. Krušna peć je bila neposredno povezana s prostorom za miješanje kruha, u kojem su bili smješteni i ambari (*banchi della farina*). Iz krušne peći bio je predviđen neposredan izlaz na dvorište zbog dopreme drva, što nije bilo izvedeno. Svi su prozori na gospodarskom dijelu maleni i niski, uobičajeni za tu namjenu, glatkih kamenih okvira simetrično raspoređeni.

¹² J. A. Soldo, n. dj., slika na str. 165. Vidi prilog.

¹³ I. Šegvić-Belamarić - J. Belamarić, Stare i rijetke knjige iz knjižnice Klasične gimnazije u Splitu, Split 1995., 92.

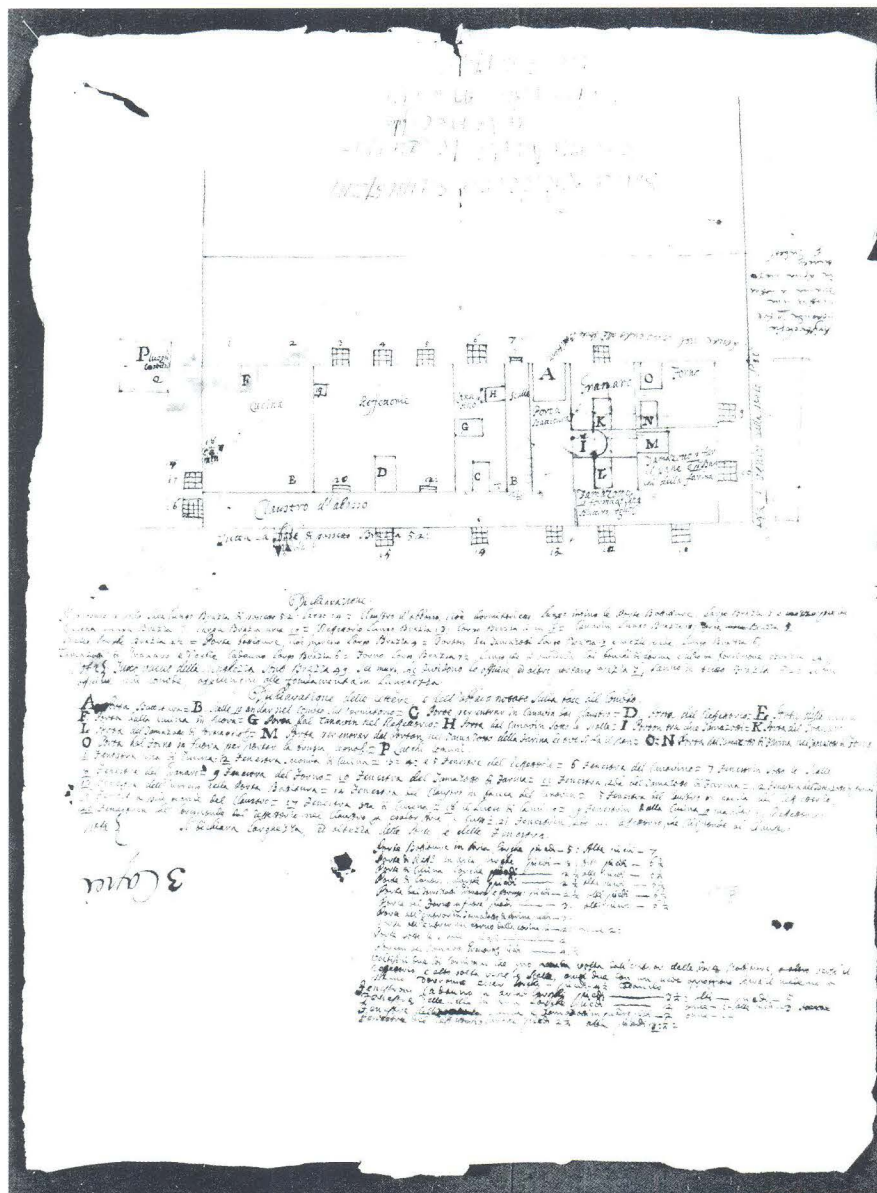
U boravišnom dijelu na zapadnoj strani redom su smješteni od ulaza: stubište uzlaza na kat s lučnim otvorom, konoba, sprema za vino, koja je po običaju povezana vratima s blagovaonicom, refektorijem, a imala je i neposredan ulaz iz hodnika i sprema pod stubištem. Slijedi samostanska blagovaonica, sa središnjim vratima s barokno ukrašenim nadvratnikom, s još dva prozorčića prema hodniku, te konačno kuhinja s kominom na zapadnom zidu, s vratima prema hodniku i prema dvorištu i prozorčićem za predaju hrane prema blagovaonici. Svi ti prostori imaju četvrtaste prozore s glatkim kamenim okvirima, nešto veće od onih na gospodarskom dijelu, i simetrično su raspoređeni uokolo tih prostora. Od glavnog ulaza

Glavni ulaz na južnom pročelju samostana

prostire se hodnik koji se okreće uz sjevernu stranu za zaštitu od hladnoće i s malim prozorima na sjevernom pročelju. Na tom su pročelju veća vrata jednostavnih kamenih okvira s oblim štapom, kojih nema u sačuvanom nacrtu, smještena nasuprot glavnom ulazu i okrenuta prema stražnjem vrtu, na mjestu najpogodnijeg prolaza iz vrta u samostan.

Unutrašnjost prizemlja posjeduje odlike skladne prostornosti i prostranosti te čitljive namjene, s težnjom monumentalnosti, što odaju i široki, polukružno zasvedeni prolazi, kao što je onaj prema sjevernom krilu zgrade.

Tlocrt i opis samostana iz oko 1747. godine

Gornji je kat namijenjen spavaonicama koje su raspoređene u uzdužnom hodniku sa sjeverne i južne strane. Sobe su s manjim prozorima pred kojima su s vanjske strane dvije izdužene i profilirane kamene konzole, na kojima su jednom stajale drvene klupčice očito namijenjene uzgoju cvijeća u posudama.

Sobe imaju izvorne vratnice koje su nerazumno izmijenjene i bačene u posljednjem uređenju samostana (1977.), a svojim su jedinstvenim oblikom geometrijskog ukrasa na vanjskoj strani bile unikatan primjer baroknog ukrašavanja u Dalmaciji. Još je jedan bitan dio izgleda samostana izmijenjen pedesetih godina ovog stoljeća kada je skinut dvostrešni krov i postavljen četverostrešni, što treba vratiti u budućoj izmjeni pokrova.

Pri gradnji samostana treba spomenuti svjetovnjaka Ivana Bataru koji je primljen 1744. godine u samostan i kojemu je povjeren klesanje kamena za gradnju. On je umro 1782. godine na glasu svetosti, pa su mu se mnogi Sumartinjani obraćali za milost.¹⁴

Svi upravitelji samostana nakon Kačića zdušno su nastavili graditi, dodajući ili pak izostavljajući neke pojedinosti koje nisu bile ucrtane u prvom nacrtu. Godine 1758. fra Andrija Staničić, autor ljetopisa, zatekao je gradnju u zapuštenom stanju pa se zdušno prihvatio nabave potrebne građe, oputovavši po nju u Karlobag gdje je nabavio drvenariju. Zapisano je da je on prikupio i samostansku knjižnicu koja inače spada među bogatije ove franjevačke provincije. Gvardijan fra Andrija Šimunović je 1759. godine dovršio sve unutrašnje zidove, blagovaonice i konobe uz nju, gospodarske spreme, te uređio vrtove uokolo samostana. Fra Ivan Jović (Čović) pokrio je samostan, dovršio drvene podove, popločao gospodarske prostore i blagovaonicu te u njoj dao napraviti četiri stola, i sve to dovršio do blagdana sv. Frane 4. listopada 1763. godine.

Međutim, i nakon toga su se obavljali radovi u samostanu, pa je tako gvardijan fra Pavle Perić iz Zaostroga (1763.-1765.), nasljednik Jovičev, izgradio krušnu peć i napravio prolaz od novog do starog samostana koji je još tada postojao. Naslijedio ga je 1765. godine fra Frano Ribarević iz Sumartina, čiji je portret sačuvan na oltarnoj slici sv. Ante Padovanskog. On je ožbukao redovničke ćelije, popločao hodnik pred blagovaonicom i popločao prostor na sjevernoj strani samostana. Godne 1767. ponovno je došao Jović koji je popločao hodnik između južnih i sjevernih vrata i veliku konobu te uređio podzide u vrtu pred samostanom, na kojima postoje tragovi odrine na kamenim stupovima. Taj je prostor pred pročeljem samostana dovršio njegov nasljednik fra Frano Klarić (Krilić) iz Baćine, gvardijan od 1768. do 1770. Za njegove su uprave do 1769. godine bili isplaćeni svi dotadašnji dugovi. Fra Ante Novaković, zvan Maslarda, iz Raščana produžio je 1770. godine krilo samostana na zapadnoj strani, dok je sljedeće godine fra Srećko Batošić sagradio posebnu zgradu za nužnik na zapadnoj strani samostana - *toretta dei Luoghi communi*, kako je zapisano - i pokrio je kamenim pločama, što je bilo već u Kačićevu nacrtu. Takav jedan nužnik sačuvan je u omiškom franjevačkom samostanu.¹⁵

Osim o izgradnji samostana, starješine su se brinuli i o ostalim potrebama svoje zajednice, pa je tako fra Frane Krilić nabavio 1776. godine jednu brodicu od 17 i pō stopa te novu mrežu popunicu, a fra Paško Grubišić pet mreža prostrica, jednu gavunaru i parangal, te jednu malu brodicu od 13 stopa.¹⁶

¹⁴ Ljetopis..., 29.

¹⁵ Isto, 15-21.

¹⁶ Isto, 22-24.

Matej Otoni, Sv. Antun Padovski s Djetetom i donatorom fra Šimunom Ribarevićem,
1686.

Nepoznati slikar, Posljednja večera, 17. st.

Uz sve to treba spomenuti sačuvane umjetnine koje su se sakupile tijekom stoljeća u sumartinskom samostanu i crkvi koje su sada izložene u samostanskoj zbirci. One pokazuju domet i nastojanje redovnika da ukrase i obogate samostan. Pokaznica, jedan kalež, piksida i kadionica pripadaju 17. stoljeću, dok su dva kaleža, srebrni viseći svijećnjak i pax s prikazom Žalosne Gospe iz 18. stoljeća. Isto tako i slike pripadaju tim stoljećima, među kojima treba istaknuti Posljednju večeru koja je sigurno bila namijenjena blagovaonici, te sliku sv. Ante s portretom fra Šimuna Ribarevića iz 1686. godine, a po vrijednosti one sv. Magdalene i slikana vratašca svetohraništa. Iz baroknog je vremena i drveno raspelo, sada izloženo uz glavni oltar.

Stara je crkva sv. Martina porušena 1882. godine, a nova se počela graditi 1911. godine, koja je dovršena i blagoslovljena 11. studenoga 1913. godine. Projektirao ju je Ćiril Metod Iveković, što se vidi iz njegova potpisa na fotografiji nacrtu u samostanu. On je bio istaknuti arhitekt s kraja prošlog i početka ovog stoljeća, koji se bavio izgradnjom novih crkava u neostilovima, cijenjen u ono vrijeme i u konzervatorstvu. Gradnju je izvodio Vicko Barić za vrijeme gvardijana fra Ante Gilića. U samostanu se čuva nacrt iz druge polovine prošlog stoljeća za jednu manju crkvu sv. Martina u Sumartinu, također u neoromanici, od čega se odustalo. Za vrijeme gradnje nove crkve crkveni su se obredi obavljali u daščari u sklopu kapele sv. Špiridona u mjestu.¹⁷

¹⁷ Isto, 31-32.

Franjevački je samostan u Sumartinu, dakle, izuzetan spomenik kulture zbog toga što je povezan uz ličnost fra Andrije Kačića Miošića koji ga je zamislio u svim pojedinostima, pri čemu je postigao visoku saživljenost u skladu s onodobnim načinom gradnje u Dalmaciji, u obliku i stilskom slogu. Ta se gradnja odlikuje skromnim oblicima, bez uporabe raskošnoga ukrasa, a sve je podređeno neposrednom korištenju. Stoga u budućim obnovama tog samostana treba sve radove, u vrednovanju svih pojedinosti, zasnivati na toj činjenici, što u nedavnoj prošlosti nije bilo, i time odati poštovanje velikom narodnom pjesniku.

Prilog

Opis nacra franjevačkog samostana u Sumartinu (oko 1747. g.)

Dichiarazione

Il Convento in volo sarà lungo Brazza di possetto 52: largo 14 = Claustro d'abbasso cioè dormitorietto, lungo insino le Porte Battitture: Largo Brazza 7, e mezzo piede. Cucina lunga Brazza 11 larga Brazza circa 10 = Canavin lungo Brazza 10 (?) largo braza 2; Scalle large Brazza 2 1/2 = Porte battitture, cioè Ingresso Largo Brazza 7 = Porton dei Tamazotti largo Brazza 3 e mezzo piede, Lungo Brazza 6 = Tamazotti di Granaro, e d'oglio, cadauno largo Brazza 6 = Forno largo Brazza 7 1/2, lungo che si dividerà coi banchi di farina, e lungo da far il pane Brazza 14 =

Nota Tutto vano della Lunghezza sono Brazza 49: Sei muri che dividono le officine, ed altro portano brazza 7, fanno in tutto Brazza 52 = Se tra officine più comode, agiunghi alle fondamenta in Lunghezza.

Dichiarazione delle lettere, e dell'abbaco notato sulla base del Convento.

A Porta Battittura = B Scalle per andar nel Convento sul dormitorio = C Porte per entrar in Canavin dal claustro = D Porta del Reffettorio = E Porta dela Cucina = F Porta della cucina in fuori = G Porta dal Canavin nel Reffettorio = H Porta dal canavin sotto le scalle = I Porton tra due Tamazotti = K Granaro L Porta del Tamazotto di formaggio = M Porta per entrar dal Porton nel Tamazotto della Farina, ed ove si fa il pan = N Porta dal Tamazotto di Farina nel Tamazotto di Forno. O Porta dal Forno in fuori per portar la brusca, legna = P Luoghi comuni.

1 Fenestra una di Cucina: 2 Fenestra seconda di cucina = 3=4=5 Fenestre del Reffettorio = 6 Fenestre del Canavino = 7 Fenestrin sotto le Scalle. 8 Fenestra del Granaro = 9 Fenestra del Forno = 10 Fenestra del Tamazotto di Farina = 11 Fenestra seconda del Tamazotto di Farina = 12 Fenestra del Tamazotto di fornaj (!) 13 Fenestra dell' Ingresso della Porta Battittura = 14 Fenestra del Claustro in faccia del Canavin = 15 Fenestra del Claustro in faccia del reffettorio = 16 Fenestra più grande del Claustro = 17 Fenestra terza di Cucina = 18 il Luogo del Camino = 19 Fenestrin dalla Cucina per mandar in Reffettorio: 20 Fenestrin che corrisponde dal Reffettorio nel Claustro per esalar Aria, e tuffo = 21 Fenestrin secondo del reffettorio, che risponde al Claustro

Nota Si dichiara Larghezza, ed altezza delle Porte, e delle Fenestre Porte Battitture in Aria larghe piedi - 5: Alte piedi -7 Porte di Reffettorio in aria larghe piedi -3. Alte piedi -6 1/2 Porte di Cucina larghe piedi -2 1/2 alte piedi -6 1/2 Porte di Canavin larghe piedi -2 1/2 alte piedi -6 1/2 Porte dei Tamazotti Granaro, e forno, e forno piedi - 2 1/2 alte piedi 6 1/2 Porte dei Forno in fuori piedi -3 alte piedi 6 1/2 Porte all'entrar in Tamazotto di farina piedi -3 Porte all'entrar nel forno dalla farina piedi - 2: oncie 2 Porte sotto le Scalle piedi -2: Porton dei Tamazotti Granaro piedi 4:1/2

Voltisini due coi cornissini, che uno grande volta dall'entrar delle Porte Battitture, verso il reffettorio, e altro volta verso le Scalle, ambi due con un piede appoggiato sopra il medemo capsotello (?) dovranno esser larghi piedi 4 1/2 cadauno Fenestroni cadauno in

aria larghi piedi -3 1/2 = alti -piedi -5 Fenestre delle Celle in aria larghe piedi -1, oncie 1 -
alte piedi -3 Fenestre dell'... Cucina, e Tramazotti in quadro piedi -2, oncie -1 Fenestre del
refettorio larghe piedi 2 1/2, alte piedi 3 (?) = 1/2 =

Na drugoj strani lista zapis: Al Signor Francesco di Niccolé Pezzana Mercante di
Libri Venezia

IL CONVENTO FRANCESCANO DEL KAČIĆ A SUMARTIN SU BRAČ
SECONDO L'ANNALE DI FRA ANDRIJA STANIČIĆ DELL'A. 1758

Davor Domančić

Nel convento francescano di Sumartin sull'isola di Brač si è conservato l'annale di fra Andrija Staničić dell'anno 1758. In esso è descritto l'arrivo a Sumartin, nell'anno 1645, della popolazione in fuga dalla terraferma di fronte ai Turchi. Con la popolazione si spostarono anche i francescani che si stabilirono tutti sul promontorio orientale di Brač, sul luogo dove sorgeva la chiesetta di S. Martino costruita *alla greca*. Questa apparteneva certamente all'architettura sacra preromanica, di cui si è conservato sull'isola un numero rilevante di esemplari. Più tardi fu demolita per poter erigere al suo posto il convento francescano e la chiesa barocca, poi sostituita da una nuova, costruita nel 1913 secondo i disegni di Ćiril Iveković. Intraprese la costruzione del convento odierno, nel 1747, fra Andrija Kačić Miošić, autore del poema *Razgovor ugodni naroda slovinskog* (Piacevole conversazione del popolo slavo), e questo secondo il suo progetto conservatosi nel convento stesso. L'edificio è caratterizzato da razionalità e armonia degli interni, e all'esterno riflette lo stile barocco tipico di quell'epoca in Dalmazia. Il talento di Kačić ebbe modo di esprimersi qui anche nell'architettura.